

Grenzen: eeuwenlang waren het barrières tegen een - al dan niet boze - buitenwereld. Sinds de Tweede Wereldoorlog zijn Europa's grenzen langzaam verdwenen. Nergens is dat zo mooi te zien als langs de Dubbeleweg in Overdinkel. Gedachten van een van onze redacteuren bij een bijzondere grenssloot.

De grens die geen grens wil zijn

Stil was het er op deze koude zondagochtend, terwijl je er op warme dagen plukjes fietsers en wandelaars kunt zien. Of de kinderen die in de huizen rechts wonen. Slootje springend, rennend of tikkertje spelend over de bruggetjes, die hier liggen zover het oog reikt.

Gerard Lage Venterink

Nergens is de grens zo dartel, zo prettig laconiek als tussen de Dubbeleweg in Overdinkel en de Tieker Damm in Gronau. Een ondiepe sloot, meer is het niet. Altijd en overal kan iedereen eroverheen. En over de volgende brug weer terug. Zo vaak je maar wilt.

Eigenlijk heeft die sloot bij Overdinkel nooit echt als grens willen deugen. Zoals de hele Twentse grens - waarover eeuwenlang een druk verkeer was, over en weer werd gewerkt en gekerkt, getrouwd en gerouwd - dat niet wilde.

Wel bood hij meer dan eens bescherming in tijden van nood. Aan de nonnen van het Sint-Catharinaklooster, die in 1665 uit Almelo weggingen en 300 meter over de grens in 'de Glaan' het klooster Maria Vlucht bouwden, om daar het geloof van hun keuze te belijden. Of - omgekeerd - aan Duitse Franciscanessen die door Bismarcks *Kulturkampf* tegen de katholieken werden verdreven en in 1875 beschutting in Noord-Deurningen vonden. En door al die eeuwen heen aan nog zo wat loslopend volk.

Grimmig werd-ie pas - tegen zijn wil - in beide wereldoorlogen. In de eerste toen de Duitse deserter Caspar Houché, die naar Losser was gevlucht, met de smoes van familiebezoek naar een plek hier dichtbij werd gelokt en daarna vanaf Duitse kant *ohne*

Prozess erschossen. En nog grimmiger in de tweede toen Duitse militairen een eindje verderop Nederland binnen denderden en wat later, en iets noordelijker bij De Lutte, treinen vol ongelukkige Nederlandse joden oostwaarts reden.

Gaten in de ziel

Diezelfde grens bij De Lutte, waar in december 1934 de Duits-joodse arts Konrad Merz al naartoe was gegaan. Voor een laatste teken van verbondenheid én een definitief afscheid van zijn vaderland ineem.

Hij was begin dat jaar voor de nazi's naar Amsterdam gevlucht

▲ **Om de 10 meter een bruggetje. De grenssloot tussen Overdinkel en Gronau met rechts de Dubbeleweg en links de Tieker Damm.** FOTO CARLO TER ELLEN

en opgevangen door Fientje van Gelderen, 'die de gaten in mijn kousen en in mijn ziel stopte'.

'Es regnet noch'

Maar eind 1934 wilde hij nog een keer het land van zijn moeder en zijn Ilsepuck voelen, nam de trein naar Oldenzaal, liep naar De Poppe, stak zijn hand vanaf Lutterse kant over de grenslijn en wist genoeg: „*Es regnet noch in Deutschland*“, zegt hij in zijn prachtige boek *Ein Mensch fällt aus Deutschland*. Hij keert voorgoed terug naar Amsterdam.

Je zou willen dat er nooit weer vluchtelingen, deserteurs of ande-

ren aan onze grens hoeven te staan, zoals Konrad Merz of Caspar Houché er stonden.

Je zou iedereen voorgoed zo'n dartele, onschuldige grens als bij Overdinkel gunnen. Dat prachtige cadeau, die grote gunst van onze recente geschiedenis. Zo'n mooie Twentse grens, die nooit grens wilde zijn.

Maar na de verkiezingen van vorige week woensdag, waarbij Nederland naar de derde plaats in Europa klom qua omvang van extreemrechtse bewegingen, voelt het niet meer helemaal zo zeker dat die koppige grenslijn voor altijd zijn zin krijgt.